

Слухаючи Пушкіна...

*Казка
про царівну Несміяну
та Івана*

Записала Анна Зубкова
Під редакцією Володимира Антонова

Переклад з російської
Дар'ї Самарської та Яни Шепель

Одеса
«New Atlanteans»
2010

Неозорий білий світ!
Їдеш, дням втрачаєш лік...
Оглядаєш все здаля:
Велетенська в нас земля!
Різний тут народ живе,
Оповідки всяк веде.
Є тут бідні і багаті,
Є – життю не зовсім раді.
Хтось – щасливий, а хтось – ні...
Щастя в чім? – скажіть мені.

Приповідка – це. За мить –
Починаю говорити.
Про царівну Несміяну
Й про відважного Івана!
Про добро та ласку
Розповім вам казку!

Якось рано навесні
В невідомій стороні
Із усіх-усіх усюд
Був зібрався чесний люд

Подивитись, як рида
Рідна донечка царя –
Несміяна молода.
Цар звелів видать указ,
Що оголосили враз:
«Донечка єдина наша –
Не знайти на світі кращу!
Та біда: наша дівиця
Не уміє веселитись,
Не уміє посміхатись
І не знає, як сміятись.
Сльози лє з ранку до ночі,
Може виплакати всі очі!
Оголошую указ
Й відчиняю свій палац,
Щоби кожен, хто бажає
І від суму ліки знає,
Міг царівну звеселити!
Щоби сльози вона лити
Неодмінно припинила,
Плач в минулому лишила!
Хто царівну ізцілить,
Хто її розвеселить –
То цей добрий молодець
З нею піде під вінець!
А щоби мати на те причину –
Царства свого половину

На весілля віддаю,
А у спадок – дам свою!»
Тож зібрались чесні гості
У палаці на помості:
Принци, діти королів,
Графи та князі багаті –
Всі прийти у місто раді.
Сподіваються везіння,
Демонструють свої вміння:
І бояри, і купці,
Навіть блазні та митці
Успіх всі бажають мати –
Спадкоємцем царства стати!

А Іван був – не царевич,
Не король, не королевич,
Він – Землі своєї син,
Бідний хлопець-селянин.
Оженитись звелів батько
Та знайти дружину хвацько.
Про указ царя дізнався,
До Івана він звертався:
«Є царівна молода,
Та біда в неї одна:
Та нещасная дівиця
Не уміє веселиться,
Стогне, плаче день від дня –

Не втіша її рідня.
Треба научить дівицю
Не печалиться й не злиться,
Не ревіти й не ридати,
А від радості сіяти,
Посміхатись, в щасті жити,
Не сваритись, світ любити!
Зможеш засіб відшукати –
То царю ти станеш – зятем!
Порятуєш усе царство,
То ж старатись дуже варто.
Аби весь в країні люд
Став щасливим –
Рушай в путь!»
Іван з батьком попрощався
І швиденько в путь зібрався.
Ось дістався до столиці.
Тут народу – ніде дітись!
Прийшов хлопець до палацу –
Вітру ніде розгулятись –
Шуму, людям нема краю –
Всі смішать царівну мають!
З усіх сил її втішають:
Хтось – на голові стоїть,
Хтось – співає, хтось танцює,
Хтось віршики декламує.
А людей по сто за день

Співають їй смішних пісень!
В Несміяни з кожним днем
На обличчі – біль та щем.
Почина вона журитись
І від суму вбік хилитись:
«Ну й набридли гості ці!
Як же гірко на душі!
Та невже у цілім світі
Немає ліків мені?
В залу тут зайшов Іван.
Зачарований красою
Несміяни молоді,
Робить він низький уклін
І присутнім каже він: «Здрастуй, царю,
Славний государю!
Здрастуй, добрая царице!
Здрастуй, любая дівице!»
Як побачила Івана
Несміяна – зразу встала
І промовила плаксиво:
«Як я хочу бути щаслива!
Я ж – нещасна! Просто жаж!
І топлю біду в сльозах.
Я не тішуся багатством,
Ні рідні, ні слугам я
Не радію день від дня!
І одежа, й усе злато –

Все набридло! Хоч багата,
Та нещасніша за всіх
Якщо ліки є на світі,
Щоб мене розвеселити
Я готова їх спожити,
Щоби слізеньки не лити!»
Дивиться Іван їй в очі
Й тихо-ніжно їй шепоче:
«Ти чарівна, мов зоря –
Донька славного царя!
Та красу закрили хмари,
І дощі її сховали.
Щоб змогла ти знов навчитись
Не печалитись й не злитись,
А любити й посміхатись,
Ніжно й лагідно сміятись –
Ліки добрі я знайшов.
Вільний вітер поруч йшов
І мені сказав тоді:
«Там, де сонечко встає,
Чарівна країна є,
В місці, де гірська долина,
Джерело тече Первинне!
У його чарівних водах
Починається *озерце* –
Яке втішить кожне серце.
Хто в те *озеро* погляне –

Жить по-новому він стане!
Хто *водицю* ту поп'є –
Той щасливо зажие!
Якщо хочеш ти *живої*
Випити *водиці* тої,
Щастя-радість знов знайти –
Вирушай зі мною ти!
Слуг з собою не бери,
Не потрібні там вони.
Попрощатись не забудь ти з батьками
То ж – у путь!
Сльози вдома залиши –
Бо зашкодять нам вони:
Із слізьми не хватить сил
Подолати шлях в той мир.»
Тут царівна Несміяна
Здивувала всіх неждано:
Плакати зразу перестала,
Матір-батька – цілувала,
Вже не плаче, не ридає,
Озеро знайти бажає!

... Йдуть та йдуть... Перед собою
Бачать ліс, що став стіною.
Вітер виє, хмарки аж дмуться
І дощем на землю ллються.
Несміяна плаче, стогне:

«Ой, навіщо вітер гонить
Ції хмари з далини –
Намочили нас вони...
Дощ так само, як і я
Плаче й плаче без кінця!»
А Іван відповідає:
«Дощ – не плаче, не ридає,
Напуває він усіх:
Оцей дуб і той горіх,
Травку, квіти всі живі
І дерева лісові!»

Глядь – на маленькому горбочку
Бачать мишку, що з нори
Утекла скоріш сюди,
Аби дощик не залив,
І без житла не лишив...
Тут царівна закричить: «Миша!»
Та уся тремтить –
Я би втратила свідомість,
Та не знаю, куди впасти
Щоб від вод цих не пропасти!...»
Каже їй Іван в той час:
«Мишку порятуєм враз!
Затопило мищі нірку.
Допоможем їй на гірку
Ми швиденько перейти.

Лиш не бійся мишку ти!»
Взяв на руки він сіреньку,
Погладив її ніжненько,
Переніс мишку по броду
На омріяну свободу!
Мишка дякує Івану:
«Я ще вам в нагоді стану!»

... Зійшло сонце, стало жарко...
Несміяні знову тяжко...
Стогне: «Треба відпочити –
І тоді діла вершити!»
Тільки сіли відпочити,
Почала вже знову нити:
«Ой, нестерпна ж ця спека!
Шкода – домонька далеко...
Я стомилась! Злий комар
Ледь мене не розірвав!
Їсти хочу! Яка мука!
Чи корисна ця наука?...»
Їй відказує Іван:
«Лиш послухай. Пораду дам:
Якщо хочеш стати царицею
І щасливою дівицею –
Вмій собою володіти!
Якщо скаржишся на втому, –
Йди тоді мерщій додому!»

Тут царівна присмирніла,
Слова мовить не посміла...
Руку їй Іван дає,
І з собою в ліс веде.

Ось ідуть – і бачать: птаха
В небесах летить, кружляє
Й щось тривожно промовляє.
Кличе їх: «Сюди! Сюди!
Більшої нема біди!
Пташеня моє маленьке
Випало з гнізда, бідненьке!»
По траві воно біжить,
Крильцями лопотить...
Несміяна каже так:
Наївний же оцей простак!
Глянь, Іване, це ж – дива:
Їжа йде до нас сама!...»
Тяжко знов Іван зітхає
Й тихо їй відповідає:
«Що ж ти, милая дівице,
Не бачиш, як плаче птиця!
Пташеня мале в цей час
Покладемо в гніздо враз!»
«Та я ж лазити не вмію!»
«То сідай мені на шию!»
І в ту ж мить

Несміяна вже сидить
У Івана на шиї,
В руку пташечку бере
Та в гніздо її кладе!
... І тут диво дивне збулось:
Несміяна посміхнулась!
Наче сонце із-за хмар
Шле промінчик світлий нам!
Птаха радісно літає,
Біля пташенят кружляє.
І співає: «Вдячна Вам!
За добро сповна віддам!»

А Іван простує далі –
В світ, де не бува печалі.
Несміяну учить він:
«В серці є диво-світлиця.
Там – любов душі родиться,
Ніжним сонечком іскриться,
Світлом ясним промениться!
Якщо жити не для себе,
Всіх і все навкруг любити
Здатен буде цілий вік
Жити в щасті чоловік!»

Час обідати настав,
Іван вогнище розклав,

Трави різні він зриває –
В казанок їх укидає,
Швидко варить над вогнем,
Почастує він борщем.
Несміяні додає:
«Ось – готова їда є!
За обід ти не кепкуй
Борщ із крапиви смакуй...»
Несміяна борщ поїла
Й трішечки звеселіла.

Знову рушили у путь.
Йшли та йшли – і не сідали...
Тут і сутінки настали,
Несміяна запитала:
«Де ж тут спати? Скрізь – земля!
Стомилася дуже я!
Як же бути, що ж робити?» –
Несміяна стала нити...
А Іван жупан знімає,
Для царівни розстеляє,
Каже він тихенько їй:
«Чим погана ця постіль?
Тут прекрасно можна спати!
З-за дрібниць не сумувати!
Просто – ляж тут на боку
Та стули очиці!

Як захочеш – то приснитися
Твій палац та цар й цариця!
Казку поки розповім...
... Сну спокійная ріка
Тече з неба, з далека,
Тож заходь у води ті –
Не теплі й не крижані...
В них сокритий Світ Первинний,
Ти побачиш *Світло* дивне,
Що із вод стрімких сія!
Це не вигадка моя!...»
Несміяна здивувалась
І хутенько спати вклалась –
На розстелений жупан,
Що поклав його Іван...
Тож спокійно спочивала,
Поки сонечко не встало!»

... Засяяли небеса,
Розквітла Землі краса!
Тут Іван царівну будить:
«Подивись – щось зараз буде!
Сонечко ясне встає!
День прекрасний настає!»
Несміяна вже кричить:
«Спати хочу! Бік болить!
Та й іще – така рань!

Я не можу! Ну, відстань!»
А Іван не відстає
Та знов руку подає.
Каже їй: «Ти дарма зараз лежиш –
Щастя ти своє проспши,
Дня прекрасного світання,
І природи дивування
Не побачиш, Несміяно!
Тут – прекрасна є поляна,
На якій істоти всі
Аж купаються в весні!
Птахи – нам пісні співають,
Ними Бога прославляють,
Радість та любов несуть –
Цю Найвищу Божу суть!
Вийшла діва на поляну...
Говорить вона Івану:
«Так... Прекрасний білий світ!
Я ж... – не знала стільки літ!...»
Сонце із-за лісу сходить...
Несміяна – зір не зводить!
Дивиться – навіть не диха!
Щастя у очах та втіха!

... День за днем біжать, спішать...
Що не день – то справжній скарб
Життя доброго й простого

На землі, творимій Богом...
Так удвох вони ідуть,
І розмовоньку ведуть...
Вдалині лежать поля
Вся – завітчана земля...
Тут царівна і говорить:
«Пахощі мене полонять!
Квіти тут – як уві сні.
Подаруй букет мені!»
«Несміяно, подивись:
Всі квіток поля – твої!
Всі вони – тебе стрічають
І голівками кивають,
Заворожує твій зір
Витканий з любов'ю вбір!
Тож навіщо квіти рвати,
Заставляти їх вмирати?...
Зрозуміти маєш ти:
Всім – життя дарує Бог,
Є для кожного свій строк!
Їх не смій вбивати марно,
Зрозумій це дуже гарно!
А поки – пробач мені:
Я відмовлю в цім тобі» –
Це сказав Іван й знітився
І, звичайно, засмутився...
Подививсь в очі коханій –

Несміяні довгожданій.
Та царівна – не сердилась,
Не гнівилась і не злилась,
Лиш взяла його за руку,
Подякувала за науку.
Тихо поряд з ним пішла...
Втішена добром душа...
... Далі вдвох вони ідуть.
Будь щаслива, їхня путь!

Хоч царівна й утомилась –
А зовсім не засмутилась,
Веселішою вже стала,
Сум із личенька прогнала.
На сонечку – загоріла!
І серденьком звеселіла!
Мовила: «Полюбивши тебе,
Змінила я себе!
Нащо далі нам іти? –
Поясни мені це ти.
Вже давно не плачу я,
Володію я собою,
Посміхаюся з тобою,
Бо кохаю тебе я!
Ти мене преобразив,
Дивним щастям наділив!
І якщо тобі я мила –

Виконай мою ти волю:
Розділи зі мною долю!
За дружину – візьми
І підемо додому ми!»
Та Іван їй відповів:
«Твоє серце – правду знає!
Від душі тебе кохаю,
Усім серцем я люблю!
Ти назад не оглядайсь:
Ще пригод багато в нас!»

... В ліс густий вони заходять,
Де й стежиночки нема...
Тиша тут стоїть німа...
Лиш здалеку-здалека
Чують сумні звуки:
То ведмедиця сумна
Стогне із розпуки...
Синочка любого шукає,
В щілинку кожну заглядає...
«Синку-ведмедика мій!
Додому ти біжи мерщій!»
А синок її малий,
Впав в мисливську яму,
Звідки кілки гострі стирчать,
Смертю кожному грозять...
Ведмедик між них лежить,

Перелякано тремтить,
Вибратись не може сам,
Тихо плаче: «Мамо! Мам!...»
За корінь тут Іван схопився,
До ведмедика спустився,
На руки його підняв,
Мотузкою обв'язав.
Царівну кличе він: «Візьми
Мотузку міцно – і тягни!»
Так ведмедика врятували із ями
Й понесли мерщій до мами.
А малий побачив неньку –
Пригорнувся до серденька...
І злякана ведмедиха
Вже щаслива: яка втіха!
Каже вдячно їм обом:
«За добро сплачу добром!»
І вклонившись низенько,
В ліс попленталась тихенько,
За нею біг маленький...

... Іван з царівною ідуть,
Щиру бесіду ведуть.
Каже їй Іван про те,
Що не даром ми живем:
«Богом послане Творіння –
Людям всім на просвітління!

Хто любов в душі пізнав –
Той на шлях правдивий став!
І про Бога тут казати
Я не буду забагато.
Адже Він – всьому Отець,
Поведитель та Творець!
І Божественний Закон –
Це основа із основ!
Хто Закон ДАРУВАННЯ ЛЮБОВІ знає –
Того лихо не спіткає!»
Царівна слухає його
І знов його питає:
«Ти про Бога розказав,
Неначе видів його сам!
Неначе чув його слова!
Не йме чомсь віри голова...»
Їй Іван відповідає:
«Тут ніяких див – немає:
Він – Божественний Отець,
Всього суцього Творець –
Його бачу, як тебе!
Він у кожному живе!
На закличну людську мову
Він завжди прийти готовий:
Щоб добром допомагати
І до себе направляти!

... Царівні не нудно в путі,
З Іваном – їй легко іти!
І жити стає їй миліш,
Щодня на душі веселіш!
Душа вся любов'ю цвіте –
Як сяйво зорі золоте!

Йдуть вони, а тут ріка:
Хвилі котить здалека!
Бачать – в річці гине сом,
По воді він б'є хвостом,
Загребли рибальські сіті –
Найнещасніший на світі...
Іван сома у той час
Від смерті порятував враз:
Сіть, в яку сомик попався,
Він розплутав-розв'язав
І пустив сома у воду
На омріяну свободу!
Сом тоді і каже їм,
Любим рятівникам своїм:
«В цій ріці тече вода,
Не проста, а чарівна.
Починається вона
Із чарівного озерця,
Що утішить кожне серце...
Якщо вздовж ріки підете –

Що шукаєте, – знайдете!
За добро ждіть нагороди –
Сом все може на свободі!»

День минає, ніч минає...
Річка – в гори повертає.
Озеро між гір лежить,
Світлом дивним променить.
Ліс займає простір весь,
В озері – краса Небес.
Спокій володіє цим
Місцем гарним, чарівним!
Води – *Світло* нам несуть,
Сенс життя вони дають...
Істина і простота,
Суть Життя і краса –
Зрозумілі тут стають!
Світла думкам додають!
В Несміяни запитання:
«Що за дивне... *осявання?*»
Йй Іван відповідає:
«Тут – предивне *Світло* сяє!
Світло Божеє, Живе –
Перед нами постає!
Озеро – *неначе вхід*...
Хто торкнеться вод його –
Світло Яснее того перетворить,

А Божественне Світання заворожить».
Подивилася царівна –
А там сяє Світло дивне!
І відважилась вона:
Світлом дивним тим омилась,
І за мить преобразилась!
Так пізнала Любов Того,
Хто є Творець усього,
Усьому – Творець і Родитель,
Усьому – Господь-Повелитель,
Творець – Єдиний Володар,
Усього і всіх він Господар!

Іван царівну зустрічає,
Ніжно її обіймає,
Далі мовить їй тоді:
Так, все диво – у воді!
І за чари всі сильніш –
Та любов, що для людей
В серці – сонечком горить
Й дарувать добро велить!
В серці – люблячим, прекраснім –
Джерело життя і щастя!
В нім любов душі горить,
Дарувать себе велить!
Відчувай же ти душею:
Все навкруг тебе – живеє!

Вічних Вод отих краплина –
Живе у кожній людині.
І у птицях, що співають,
І у рибках, що пірнають,
В звірах добрих і пухнастих!
Є любов свята! Є щастя!
В Єдності Всього живемо:
І не відаєм того:
Важливіш всього на світі –
У гармонії жити!
Усе це – Творця діяння!
Ти прийми це без вагання:
Він – Божественний ОТЕЦЬ!
В єдності Живій Усього
Розквітає Любов Його!

... Нам тепер – назад, додому!
Те, що знаєш, – не забудь!
Все, що ти тепер пізнала,
І щасливою вже стала, –
Людям треба повернуть!
Бо царицею як бути? –
Якщо слів людських не чути?...
Та іще візьми з собою
Та й води тої живої.
Кожному спраглому,
Кожному стражденному,

Всім, хто шукає життя цього сурь,
Всім, хто на Шлях Божий стає, –
Усім ця вода допомогою є!»
... І пішли вони по світу,
Правді тій людей учити.

... Час мина, ніхто не знає –
Де царівна та блукає.
Військо цар почав збирати,
Щоб донечку відшукати.
«Хто царівну Несміяну
Від підступного Івана
Порятує, – лицар той
Стане в царстві цим король:
Доньку красную свою
Я за нього віддаю!»

У путь рушили скоріш
Князь, заморський королевич,
Герцог гордий та царевич.
Довго їдуть лісами,
Довго скачуть полями.
Обшукали півкраїни –
А ніде нема царівни...
... Гори видно вдалині –
Чи то Іван іде, чи ні?
Впевнено хлопак іде

І царівну сам веде,
Несміяна рада, сяє,
Всіх водицею зціляє
Й людям хоче розповісти –
Як щастя-любов посісти!
Люди їх усі вітають
Хлібом-сіллю величають.
Несміяна всім дає
По краплині *дивних вод* –
Щоб веселим став народ.
А Іван своє твердить:
«Треба жить – як Бог велить:
Зла нікому не чинити,
Добрі справи все творити!
Допомоги всі чекають...
Всі живуть – немов у сні!
Щастя ж в нас...
– У сердечній глибині
В світлі сонячній любові!»
І говорить він про те,
Що вважається добром,
Як добро від зла відрізнити,
І добру завжди служити.

Князь, заморський королевич,
Гордий герцог та царевич
Тихо шепчуть: «Як нам бути?

Як царівну нам здобути?
Бо Іван цей – їй не пара...
Не чекає він удару...
Маємо його убити,
Щоб на трон не допустити!
Й вирішили тут вони –
Злої долі хазяйни,
Йвана й діву полонити,
Обманом у стан свій заманити –
Сонних чарів їм налити
І царівну враз забрати,
А Івана зв'язати й зарубати...

... Гімни на трубах лунають,
Царські стяги піднімають,
З гармат салюти стріляють
І царівну прославляють!...
Несміяна бачить рать:
«Вони хочуть нас стрічати!
Батько-цар чекає нас!
Треба їхати – вже час!
Швидше, швидше
Йдім до стану», –
Мовить мужньому Івану.

Князь, заморський королевич,
Гордий герцог та царевич

Раді Несміяні дуже,
На Йвана дивляться ворожо,
В шатро розкішне їх ведуть,
Зілля в кухликах несуть...
За столи накриті саджають,
Смертельним зіллям пригощають –
Щоб скоріш вони заснули
І забули все, що чули...

... Спить спокійно ратний стан...
Спить царівна, спить Іван...
Князь, заморський королевич,
Герцог гордий та царевич
Тихо-тихо підійшли –
І царівну понесли.
Йвана сплячого – прибрали:
На шматочки порубали.

Їдуть злодії в столицю,
Сплячую везуть дівицю,
Тягнуть жереб між собою:
Кому стане з них жоною,
Як царя від справ відсторонити,
Владу в царстві захопити.
Довго вони сперечались –
Ледь самі не повбивались!
Та дійшли, нарешті, згоди:

Цареві скажуть так:
Іван був – не простак!
Він царя хотів убити,
Владу в царстві захопити!
Тому Йвана вони катували:
Мечами його зарубали –
І тепер царівна має
Вирішить, кого бажає
Бачити за чоловіка
Й бути з ним до кінця віку.
Але є одна умова:
От коли царівна знову
Після сну відкриє очі,
Наче спала десь три ночі,
Треба їй сказати вміло,
Що вона цей час хворіла –
А все те, що вже було –
Їй примарилось на зло!

Князь, заморський королевич,
Герцог гордий та царевич
На поклін в палац прийшли
І царівну принесли.
Дивувався цар тій мові,
Та повірив їхній змові,
Слугам всім велів сказати,
Що царівна має знати:

Наче довго та хворіла,
Їздити кудись несила
Їй було в тяжкий той час
Пам'ять щезла. І не раз!
Тож усе, що пам'ятає, –
Із власних снів знає...

Прокинулась Несміяна,
А ніде нема Івана...
Дивиться: а де ж це військо?
Та нема його і близько...
Де ж це – гори, люди? Іван – де?
Їй погано – він не йде...
Тут заходить батько-цар
Й каже: «Доню моя мила,
Що ти вигадать посміла?
Яке військо, який Іван?
Примерещиться ж обман...
Та чому ж тут дивуватись? –
Зла недуга весь цей час
Пам'ять крала. І не раз!
Хвалить Бога – зникла туга
І тепер уже ти дужа!
Князь, заморський королевич,
Герцог гордий та царевич
Заміж звать тебе скоріш.
Вибирай: хто з них миліш!

З милим позабудеш ти
Мрії дивні, сни пусті!»

А царівна не забула:
«Зілля те отруйне було!
І, якщо то був лиш сон,
То назад, в його полон!
Поспішила б я – щаслива!
Як вернуть мені те диво?
Вам мене не залякати,
Йвана любого не взяти!
Я тепер вже інша стала:
Правду-бо життя пізнала!
І не вірю я нікому,
Лиш Іванові одному!
Саме він – обранець мій!
Татку, любий, зрозумій!
Я піду його шукати,
Від задрісників рятувати!»

«Несміяно, ти хворієш,
Що верзеш – не розумієш! –
Говорив так батько їй,
Любій донечці своїй, –
Можеш хоч весь день шукати,
Та Івана ніде взяти!
Може, ти проснулась рано

Та й придумала про Йвана!
Хоча б день ти відпочинь,
Із очей полуду скинь!»
... І у башті золотій
Наказали сидіть їй...

Можна плакати, але
Іще більше стане зле!
... Згадувати вона стала,
Що з Іваном пізнавала:
«Все, що посилає Бог,
Є життєвий нам урок!
Труднощів в житті – без ліку!
Пережити чоловіку
Посилає Небо! Ти
Маєш через них пройти!
Той, хто волю проявляє, –
Труднощі життя долає!
Нема перешкод вище сил! –
Так Іванко говорив!»

Тут біжить до неї мишка:
«Ти пізнала мене зблизька?
Говорила ж вам тоді,
Що допоможу в житті!
Ось пора вже і настала!
Розповім тобі про Йвана!

Знай, що скрізь – лише обман:
Вбитий заздрісниками Йван!
Врятувати його тяжко,
Та навіщо друзі! Нащо?
Все на світі вони можуть
І в біді цій допоможуть!
Якщо за три дні водою
Окропить його живою –
То отямиться Іван,
Зцілиться від тяжких ран!
Несміяна – сльози лить:
«Ох, і серденько ж болить!...
Замкнута брехнею злою,
Я не можу йти з тобою!»
Мишка швидко тут зникає,
Дві хвилинки щось шукає,
Ключ від башти їй приносить
Й відчинити двері просить.
Вже на волі Несміяна –
Може врятувать Івана!

В ліс мерщій діва побігла,
Ведмедицю там зустріла.
Ведмедиця каже їй:
«Сядь на мене ти скорій!
Помчимися ми до Йвана –
Ізціляти йому рану!»

Каже царівна тоді:
«Лиш жива вода
Поможе в біді!
Та не маю я й одної
Крапельки *води живої!*»
Ведмедиця утішає:
«Бог – нам зараз помагає!
Не печалься ти про те:
Воду сом нам набере,
Принесе нам *воду* птиця,
Все як треба – сотвориться!»
Ведмедиця подалася,
По полях, лісах неслася...
... В лісі, сповненім печалі,
Бездиханний лежав Йван –
Він помер від тяжких ран...

... За цілющою *водою*
Сом поплив чимдуж рікою.
А в цей час крилата птиця
Якнайскорше сюди мчиться.
От набрав той сом *водиці*,
Повернувся – віддав птиці.
А вона до Йвана мчиться!
Там – царівні віддає
З дзьоба краплі *вічних вод*:
Нагороду з нагород!

Царівна рани окропила –
І вмить Івана ізцілила.
Живий – встає лицар Іван,
Воскреслий від смертельних ран!
Він царівну обіймає,
На ведмедиху саджає –
І спішать вони обоє,
Гомонять поміж собою:
Як їм жити-не тужити,
Добрі справи як вершити!

... Заходять вони у палац,
Батько-цар назустріч враз.
Несміяна йому каже:
«Був язик отруйний твій!
Я без пам'яті лежала –
Та любить не перестала!
Прошу, татку, зрозумій!
Ось – мій суджений!
За нього щиро дякую я Богу!
Усіх інших – прожени!
Брешуть підлії вони!
Іван мене порятував,
Мені спасителем він став!
«Він – без племені, без роду,
Із простого він народу,

Не король, не королевич,
Не вельможа, не царевич,
Він не герцог і не князь!»
Спересердя каже цар. –
За нього заміж не віддам!
Він царем не може стати,
Царством нашим управляти!»
«Та мені ж ти обіцяв:
Той, хто зможе постаратись
Та навчить мене сміятись, –
Той візьме мене в дружини!
Тее слово ти покинув?
Твій указ – вже не указ?!»
Так царівна батьку каже.
Він затявся:
«Згадують про все навіщо?
Хто тут цар? – Його поки що
В царстві цім чомусь нема?
Не веди розмов дарма!
Я – тут цар! І я – закон!
І займаю свій я трон!
Всі укази – не указ!
Все вирішую за вас!
Що раніше я казав, –
Вже давно позабував!»
Ти, мій батечку, забудь,
Що колись ти – добрим був?!

Якщо любиш ти країну,
Чи хоча б мене –
Дитя єдине –
Слухай розповідь мою,
Я тобі все поясню!»
Несміяна розказала
Все, що від Івана знала:
Розказала про дорогу,
Про Любов, трішки про Бога,
Розказала про злі дії, тих,
Що їх згубить хотіли,
І про те, як вдвох вони
Підлих злюк перемогли,
І про те, що Закон Божий –
Над всіма, він – переможе!
«Мудрим – може бути правління,
Головне тут – устремління:
Честь у царстві над усе!
Лиш вона усіх спасе!
Мій Іван краще за всіх
Буде править: без утіх
Для себе самого!
Все складеться в нього!
А у царства всього –
Буде мир та благо!
Йван – сама відвага!
Зможе він зібрати рать,

Зможе – царство захищати!
Зможе – справедливим бути
Щоб добро для всіх здобути!
Ось – ти вислухав мене,
В спокої, з любов'ю.

А тепер – ось так – ставай
І укази видавай!»
... Цар погодився із нею,
З Несміяною своєю,
Вибачився перед Йваном,
Що зазнав стільки обману...
І весілля тут зіграли...
Про печаль позабували...
Мудрий цар, його дружина
Подалися на спочинок...

... Лиходіїв – не судили:
Їх на волю відпустили,
Щоб повідать могли нині
Кожен у своїй країні
Про царівну Несміяну
Та про лицаря-Івана,
Про добро і про терпіння
Й про життя як Устремління!

В час, коли Йван царював –
Спокій для усіх настав,

Війни й тута полишили,
Люди з благом поріднилились!
А цариця Несміяна
Народила царю Йвану
Міцного синочка,
А невдовзі – й дочку.

... Ось і казці всій кінець.
Той, хто слухав, – молодець!
В казці – чар і див сповна,
Учить – доброті вона!
У цій казці натяк є...
Сприйняв його за своє?...
«Закон любові – над усе!
Ніщо без нього не зросте!
Є призначення в життя.
Для всіх проблем проста розв'язка –
Як би тяжко не було,
Як не скалилось би зло,
Варто жити не для себе:
Все і всіх довкруг любити,
Для усіх добро чинити!
Так у щасті чоловік
Проживе увесь свій вік!»
Той, хто все це розуміє, –
У любові жить зуміє
Й подарує щастя – сам!
... От і все! Успіхів вам!

